

e-PORADNIK

POWIAT RYCKI

wydanie III/2021

www.pomocprawna.oic.lublin.pl
www.ryki.powiat.pl
www.oic.lublin.pl

poradnik przygotowany w ramach zadania publicznego realizowanego
w formie powierzenia zadania przez Zarząd Powiatu Ryckiego

MINISTERSTWO
SPRAWIEDLIWOŚCI

www.ms.gov.pl

Polska Fundacja Ośrodków
Wspomagania Rozwoju Gospodarczego
„OIC Poland” w Lublinie

Polska Fundacja Ośrodków
Wspomagania Rozwoju Gospodarczego
„OIC Poland” w Lublinie

POWIAT
RYCKI

Publikacja bezpłatna.

E-Poradnik przygotowany w ramach umowy zawartej z POWIATEM RYCKIM - Nr OR.042.1.4.2.2020 z dnia 15.12.2020r. - realizacja zadania zleconego z zakresu administracji rządowej w zakresie powierzenia prowadzenia punktu nieodpłatnej pomocy prawnej lub nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego na terenie powiatu ryckiego w roku 2021.

Realizator Zadania i Wydawca :

Polska Fundacja Ośrodków Wspomagania Rozwoju Gospodarczego "OIC Poland" z siedzibą w Lublinie

ul. Gospodarcza 26

20-213 Lublin

tel.: (81) 710-46-30

fax: (81) 746-13-24

e-mail: sekretariat@oic.lublin.pl

<http://www.oic.lublin.pl>

Polska Fundacja Ośrodków
Wspomagania Rozwoju Gospodarczego
„OIC Poland” w Lublinie

Autor artykułów:

Magdalena Piech – Radca Prawny/Doradca Obywatelski/Mediator

Lublin, listopad 2021

Strona 1

Fundacja „OIC Poland”

ul. Gospodarcza 26

20-213 Lublin

NIP: 712-01-69-716

tel.: (81) 710-46-30 / fax: (81) 746-13-24

www.oic.lublin.pl

Wpis do rejestru Agencji Zatrudnienia nr 371

Spis treści

1. Wprowadzenie – nieodpłatne porady prawne, nieodpłatne poradnictwo obywatelskie, edukacja prawna.....	3
2. Darmowa pomoc prawna podczas epidemii koronawirusa	6
3. Kara pozbawienia wolności – kara poza zakładem karnym	7
4. Zapomoga z tytułu urodzenia się żywego dziecka – Becikowe	13
5. Wydziedziczenie-kiedy jest możliwe i na czym w rzeczywistości polega?	16
6. Otrzymanie nieruchomości w spadku	20
7. Użyczenie.....	23

1. Wprowadzenie – nieodpłatne porady prawne, nieodpłatne poradnictwo obywatelskie, edukacja prawna

Nieodpłatna pomoc prawna i edukacja prawna świadczona jest zgodnie z ustawą z dnia 5 sierpnia 2015 r. o nieodpłatnej pomocy prawnej, nieodpłatnym poradnictwie obywatelskim oraz edukacji prawnej.

Miejsce świadczenia pomocy:

Dzień tygodnia	Godziny	Miejsce
Poniedziałek	14:00-18:00	Urząd Gminy Kłoczew, Długa 67
Wtorek	12:00-16:00	Urząd Gminy Ułęż, Ułęż 168,
Środa	14:00-18:00	Urząd Miasta Dęblin, ul. Rynek 12
Czwartek	14:00-18:00	Urząd Gminy Nowodwór, Nowodwór 71A
Piątek	14:00-18:00	Gminny Ośrodek Kultury w Stężycy, ul. Królewska 4

Zapisy na wizyty:

Termin wizyty ustalany jest telefonicznie pod nr **795 180 292**

Na jaką pomoc możemy liczyć?

Nieodpłatna pomoc prawna obejmuje:

- ✓ poinformowanie o obowiązującym stanie prawnym
- ✓ oraz o przysługujących prawach i obowiązkach, w tym
- ✓ w związku z toczącym się postępowaniem przygotowawczym, administracyjnym, sądowym lub sądownoadministracyjnym,
- ✓ wskazanie sposobu rozwiązania problemu prawnego,
- ✓ przygotowanie projektu pisma w tych sprawach, z wyłączeniem pism procesowych w toczącym się postępowaniu przygotowawczym lub sądowym i pism w toczącym się postępowaniu sądownoadministracyjnym,
- ✓ sporządzenie projektu pisma o zwolnienie od kosztów sądowych lub ustanowienie pełnomocnika z urzędu w różnych rodzajach postępowań,
- ✓ nieodpłatną mediację

Nieodpłatna pomoc prawna nie obejmuje spraw związanych:

- ✓ z prowadzeniem działalności gospodarczej, z wyjątkiem przygotowania do rozpoczęcia tej działalności.

Nieodpłatne poradnictwo obywatelskie obejmuje:

- ✓ działania dostosowane do indywidualnej sytuacji osoby uprawnionej, zmierzające do podniesienia świadomości tej osoby o przysługujących jej uprawnieniach lub spoczywających na niej obowiązkach oraz wsparcia w samodzielnym rozwiązywaniu problemu, w tym, w razie potrzeby, sporządzenie wspólnie z osobą uprawnioną planu działania i pomoc w jego realizacji. Nieodpłatne poradnictwo obywatelskie obejmuje w szczególności porady dla osób zadłużonych i porady z zakresu spraw mieszkaniowych oraz zabezpieczenia społecznego
- ✓ nieodpłatną mediację

Nieodpłatna mediacja obejmuje

- ✓ poinformowanie osoby uprawnionej o możliwościach skorzystania z polubownych metod rozwiązywania sporów, w szczególności mediacji oraz korzyściach z tego wynikających
- ✓ przygotowanie projektu umowy o mediację lub wniosku o przeprowadzenie mediacji
- ✓ przygotowanie projektu wniosku o przeprowadzenie postępowania mediacyjnego w sprawie karnej
- ✓ przeprowadzenie mediacji
- ✓ udzielenie pomocy w sporządzeniu do sądu wniosku o zatwierdzenie ugody zawartej przed mediatorem

Nieodpłatna mediacja *nie obejmuje* spraw, w których:

- ✓ sąd lub inny organ wydały postanowienie o skierowaniu sprawy do mediacji lub postępowania mediacyjnego;
- ✓ zachodzi uzasadnione podejrzenie, że w relacji stron występuje przemoc.

Kto może skorzystać?

Z porad może skorzystać każda osoba, której nie stać na odpłatne porady i która złoży stosowne oświadczenie.

Nieodpłatna pomoc prawna obejmuje także sprawy związane z prowadzeniem działalności gospodarczej przez osoby fizyczne prowadzące jednoosobową działalność gospodarczą – niezatrudniające innych osób w ciągu ostatniego roku.

Inne informacje

Porady co do zasady udzielane są podczas osobistej wizyty w punkcie porad. W sposób szczególny z nieodpłatnej pomocy prawnej i nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego skorzystać mogą kobiety w ciąży, które z porad prawnych skorzystać mogą poza kolejnością.

Osobom ze znaczną niepełnosprawnością ruchową, które nie mogą stawić się w punkcie osobiście, oraz osobom doświadczającym trudności w komunikowaniu się, o których mowa w ustawie z dnia 19 sierpnia 2011 r. o języku migowym i innych środkach komunikowania się - udzielanie nieodpłatnej pomocy prawnej, może odbywać się poza punktem albo za pośrednictwem środków porozumiewania się na odległość, tj. w miejscu zamieszkania, przez telefon, po umówieniu terminu wizyty wskazując preferowany sposób udzielenia nieodpłatnej pomocy prawnej czy obywatelskiej.

Edukacja prawna

Edukacja prawna jest procesem ustawicznym, prowadzonym wobec obywateli w każdym wieku. Edukacja młodzieży szkolnej obejmuje wiedzę na temat podstawowych praw oraz obowiązków, funkcjonowania profilaktyki i zwalczania przestępstw a także funkcjonowania wymiaru sprawiedliwości. Ma ona na celu zapobieganie wykluczeniu prawnemu w dorosłym życiu oraz uwrażliwieniu na potrzebę zachowania porządku prawnego.

Szczególne wartości w edukacji prawnej mają metody aktywizujące oraz zajęcia praktyczne poruszające zagadnienia prawne. Pozwalają one uczniom skonfrontować ich dotychczasowe doświadczenie i poglądy z uniwersalnymi wartościami oraz literą prawa. To wyposaża ich w wiedzę i kształtuje umiejętność rozwiązywania problemów.

2. Darmowa pomoc prawna podczas epidemii koronawirusa

W powiecie ryckim nieodpłatne porady prawne udzielane są nieprzerwanie, z zastrzeżeniem ograniczeń spowodowanych stosowaniem reżimu sanitarnego w związku z obowiązującym na obszarze kraju stanem epidemii.

Z nieodpłatnej pomocy prawnej mogą korzystać osoby fizyczne prowadzące jednoosobową działalność gospodarczą – niezatrudniające innych osób w ciągu ostatniego roku. Pomoc obejmuje sprawy związane z prowadzeniem działalności gospodarczej przez tych przedsiębiorców.

W Starostwie Powiatowym w Rykach radcowie i adwokaci udzielają porad zdalnie, po uprzednim zgłoszeniu telefonicznym wizyty.

Prawnicy udzielają porad codziennie w godzinach od 12.00 do 16.00.

Numer telefonu do rejestracji wizyty:

795 180 292

W punktach zlokalizowanych w Dęblinie, Stężycy, Kłoczewie, Nowodworze i Ułężu porady udzielane są także w sposób zdalny.

Na czym polega zdalne udzielanie porad?

W czasie stanu epidemii udzielanie nieodpłatnej pomocy prawnej lub świadczenie nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego może odbywać się za pośrednictwem środków porozumiewania się na odległość oraz poza lokalem punktu. Oznacza to, że realizacja zadań z zakresu nieodpłatnej pomocy prawnej oraz nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego w trakcie trwania epidemii (a także stanu nadzwyczajnego oraz stanu zagrożenia epidemicznego) może odbywać się za pośrednictwem środków porozumiewania się na odległość (np. telefon, e-mail, komunikatory internetowe) oraz poza lokalem punktu.

Obecnie przed uzyskaniem nieodpłatnej pomocy w powyższy sposób beneficjent nie jest zobowiązany do złożenia pisemnego oświadczenia, że nie jest w stanie ponieść kosztów odpłatnej pomocy prawnej, a przedsiębiorca - osoba fizyczna nie musi składać pisemnego oświadczenia o niezatrudnianiu innych osób w ciągu ostatniego roku.

3. Kara pozbawienia wolności – kara poza zakładem karnym

Kara pozbawienia wolności to jedna najpowszechniej znanych i stosowanych kar, która polega na przymusowym umieszczeniu skazanej osoby na dany czas w zamkniętym i strzeżonym zakładzie karnym. Jednak należy podkreślić, iż obecnie osoby, które zostały skazane na karę pozbawienia wolności, mają do wyboru dwie instytucje prawne, które dają im możliwość odbycia tej kary poza zakładem karnym.

Wszystko zależne jest od danej sytuacji życiowej osoby skazanej oraz sytuacji prawnej w określonym przypadku. System kar dopuszcza bowiem skorzystanie z systemu dozoru elektronicznego albo warunkowego przedterminowego zwolnienia.

Poniżej zostanie wyjaśnione na czym polegają obie te instytucje oraz jakie są ich przesłanki i różnice pomiędzy nimi.

Warunkowe przedterminowe zwolnienie, to instytucja którą można zastosować w razie skazania na karę pozbawienia wolności, karę 25 lat pozbawienia wolności oraz karę dożywotniego pozbawienia wolności. To sąd penitencjarny, właściwy dla miejsca pobytu skazanego, decyduje czy dana osoba uzyska warunkowe zwolnienie z odbycia reszty kary biorąc pod uwagę takie kryteria jak:

- postawa, właściwości i warunki osobiste skazanego,
- okoliczności popełnienia przestępstwa,
- zachowanie po popełnieniu przestępstwa i w czasie odbywania kary.
-

Powyższe kryteria uzasadniają przekonanie, że skazany po zwolnieniu będzie stosował się do orzeczonego środka karnego lub zabezpieczającego i przestrzegał porządku prawnego, w szczególności nie popełni ponownie przestępstwa. We wniosku dobrze jest wskazać jakie kroki poczynił skazany, aby udowodnić przed sądem swoją chęć zmiany, np. może być to zaświadczenie o uczęszczaniu na terapię w razie problemów z alkoholem czy opinia opiekuna o zachowaniu się skazanego przebywającego w zakładzie karnym. Skazany może ubiegać się o warunkowe przedterminowe zwolnienie po odbyciu przez niego co najmniej połowy kary.

Kolejnym sposobem na odbycie kary pozbawienia wolności poza zakładem karnym jest system dozoru elektronicznego (tzw. obroza elektroniczna). Instytucja ta jest uregulowany w kodeksie karnym wykonawczym i sprowadza się do kontroli zachowania skazanego przy użyciu środków technicznych. Zezwolenia na odbycie kary pozbawienia wolności w systemie dozoru elektronicznego udziela skazanemu sąd penitencjarny właściwy dla miejsca pobytu skazanego, pod warunkiem spełniania łącznie następujących przesłanek:

- wobec skazanego orzeczono karę pozbawienia wolności nieprzekraczającą roku i sześciu miesięcy, a skazany nie dopuścił się recydywy,
- udzielenie zezwolenia na obycie kary pozbawienia wolności w systemie dozoru elektronicznego jest wystarczające do osiągnięcia jej celów,
- skazany posiada określone miejsce stałego pobytu,

- w sytuacji, gdy wspólnie ze skazanym zamieszkują osoby pełnoletnie, muszą one wyrazić pisemną zgodę, która obejmuje umożliwienie podmiotowi dozoru przeprowadzenie czynności kontrolnych,
- warunki techniczne pozwalają na wykonanie kary w systemie dozoru elektronicznego, w szczególności obejmują liczbę oraz zasięg dostępnych nadajników jak również rejestratorów czy możliwości organizacyjne ich obsługi.

Zarówno w przypadku warunkowego przedterminowego zwolnienia jak i w sytuacji systemu dozoru elektronicznego, za udzieleniem zezwolenia na odbywanie kary pozbawienia wolności w takich systemach przemawia dotychczasowa postawa i zachowanie skazanego, dlatego w uzasadnieniu dobrze jest wykazać starania, które skazany poczynił przebywając w zakładzie karnym, mające na celu jego resocjalizację, przedkładając dowody tj. opinie psychologów, opiekunów czy dyrektora zakładu karnego. Z tej instytucji prawnej można skorzystać w dowolnym momencie, po odbyciu zaledwie jednego dnia orzeczonej kary pozbawienia wolności, a nawet gdy jeszcze nie rozpoczęto jej wykonywania w zakładzie karnym.

Dozór elektroniczny (SDE) jest pewnego rodzaju metodą wykonania kary przy jednoczesnym uwzględnieniu życia zawodowego jak i prywatnego skazanego. Innymi słowy pozwala osobom skazanym prawomocnym wyrokiem na odbycie kary poza zakładem karnym pod pewnymi warunkami. Zasady dozoru elektronicznego, a mówiąc precyzyjniej - systemu dozoru elektronicznego zostały uregulowane w rozdziale VIIa Kodeksu karnego wykonawczego (dalej: k.k.w.). Zgodnie z art. 43b § 1 k.k.w. dozór elektroniczny polega na kontroli zachowania skazanego przy użyciu środków technicznych. Dozór elektroniczny może mieć trójaką postać: stacjonarną, mobilną lub zbliżeniową (art. 43b § 3 k.k.w.). Dozór stacjonarny polega na przebywaniu przez skazanego w określonych dniach tygodnia i godzinach we wskazanym przez sąd miejscu, dozór mobilny polega na kontrolowaniu bieżącego miejsca pobytu skazanego, niezależnie od tego, gdzie skazany przebywa, zaś dozór zbliżeniowy polega na kontroli zachowywanie przez skazanego określonej minimalnej odległości od osoby wskazanej przez sąd. Jeżeli chodzi o pojęciu system dozoru elektronicznego, to stanowi on ogół metod postępowania i środków technicznych służących do wykonywania dozoru elektronicznego (art. 43b § 2 k.k.w.).

Należy podkreślić, iż stosowanie dozoru elektronicznego jest obwarunkowane pewnymi przesłankami. Procedura stosowania dozoru elektronicznego, zgodnie z art. 43lc k.k.w. rozpoczyna się na wniosek, który może być złożony przez skazanego lub na wniosek jego obrońcy, prokuratora, sądowego kuratora zawodowego lub dyrektora zakładu karnego. Nadto, należy pamiętać, że wniosek taki musi być uzasadniony i złożony na piśmie, co wynika z art. 43ld k.k.w. Kolejną istotną kwestią jest sposób uzasadnienia, albowiem ustawodawca wprost wskazał wymagania dla osób, które chcą odbywać karę w ramach dozoru elektronicznego, i tak zgodnie z art. 43la §1 k.k.w. muszą być spełnione łącznie następujące warunki:

- 1) wobec skazanego orzeczono karę pozbawienia wolności nieprzekraczającą jednego roku, a nie zachodzą warunki przewidziane w art. 64 § 2 (tj. recydywa) Kodeksu karnego
- 2) jest to wystarczające do osiągnięcia celów kary
- 3) skazany posiada określone miejsce stałego pobytu

- 4) osoby pełnoletnie zamieszkujące wspólnie ze skazanym wyraziły zgodę, co wynika z treści art. 43h § 3 k.k.w.
- 5) odbywaniu kary pozbawienia wolności w systemie dozoru elektronicznego nie stoją na przeszkodzie warunki techniczne, o których mowa w art. 43h §1 k.k.w. czyli muszą istnieć warunki techniczne obejmujące w szczególności liczbę oraz zasięg dostępnych nadajników i rejestratorów oraz dające możliwości organizacyjne ich obsługi.

Istotne jest, iż w chwili obecnej ustawodawca rozważa możliwość zezwolenia na odbywania kary w ramach dozoru elektronicznego dla skazanych na karę do 1 roku i 6 miesięcy. O odbywanie kary w ramach dozoru elektronicznego, może również ubiegać się skazany, który nie rozpoczął wykonywania kary w zakładzie karnym, jeżeli względy bezpieczeństwa i stopień demoralizacji, a także inne szczególne okoliczności nie przemawiają za potrzebą osadzenia skazanego w zakładzie karnym (art. 43la § 2 k.k.w.). Natomiast, jeżeli skazany, rozpoczął już odbywanie kary w zakładzie karnym, to można mu udzielić zezwolenia na odbycie w systemie dozoru elektronicznego pozostałej części kary, jeżeli za udzieleniem zezwolenia przemawiają dotychczasowa postawa i zachowanie skazanego (art. 43la § 3 k.k.w.).

Ustawodawca przewidział również sytuację, gdy osoby zamieszkujące ze skazanym nie wyraziły zgody na odbywanie przez niego kary w ramach dozoru elektronicznego. Wówczas zgodnie z art. 43la § 4 k.k.w.) sąd może udzielić zezwolenia na odbycie kary pozbawienia wolności w systemie dozoru elektronicznego pomimo braku zgody, o której mowa w art. 43h § 3 k.k.w., jeżeli wykonanie kary w systemie dozoru elektronicznego w sposób oczywisty nie wiąże się z nadmiernymi trudnościami dla osoby, która tej zgody nie wyraziła, i narusza jej prywatność jedynie w nieznacznym stopniu.

Należy podkreślić, iż złożenie wniosku o udzielenie zezwolenia na odbycie kary pozbawienia wolności w systemie dozoru elektronicznego nie wstrzymuje obowiązku stawienia się w zakładzie karnym lub areszcie śledczym.

Poniżej: wzór wniosku o udzielenie zezwolenia na odbycie kary pozbawienia wolności w systemie dozoru elektronicznego

Wnioskodawca.....

(imię, nazwisko, adres)

SĄD OKRĘGOWY W LUBLINIE

III WYDZIAŁ PENITENCJARNY

WNIOSEK

**o udzielenie zezwolenia na odbycie kary pozbawienia wolności
w systemie dozoru elektronicznego**

Na podstawie art. 43 I a § 1 Ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny wykonawczy (Dz. U. poz. 557 z późniejszymi zmianami), wnoszę o udzielenie zezwolenia na odbycie kary pozbawienia wolności w systemie dozoru elektronicznego.

Zostałem skazany na następujące kary pozbawienia wolności:

.....
.....
.....
.....
.....

(należy podać dokładne informacje dotyczące wszystkich prawomocnych wyroków sądu, tj. sygnaturę akt sprawy, nazwę sądu, który wydał wyrok, wysokość orzeczonej kary pozbawienia wolności).

UZASADNIENIE

.....
.....

(należy między innymi podać przyczyny do uwzględnienia wniosku, wskazać, czy rozpoczęto odbywanie orzeczonych kar pozbawienia wolności, jeśli tak określić od kiedy i w jakim zakładzie karnym / areszcie śledczym, informacje o posiadaniu stałego miejsca pobytu oraz o zgodzie osób pełnoletnich wspólnie zamieszkujących na odbywanie kary pozbawienia wolności w systemie dozoru elektronicznego).

Dane osobowe konieczne do rozpoznania wniosku:

.....
(imię i nazwisko, imię ojca i matki, nazwisko panięskie matki)

.....(dat
a i miejsc urodzenia)

.....
(seria i numer dowodu osobistego oraz numer PESEL)

.....
.....
(dokładny adres pobytu – miejsca odbywania kary pozbawienia wolności w systemie dozoru elektronicznego –
ulica, numer domu, mieszkania, kod pocztowy, miejscowość, województwo

.....(numer
telefonu stacjonarnego i/lub komórkowego w miejscu odbywania kary pozbawienia wolności w systemie
dozoru elektronicznego – wnioskodawcy, a w sytuacji przebywania w zakładzie karnym / areszcie śledczym
osoby przebywającej w tym miejscu)

.....
(podpis)

Załącznik:

- pisemna zgoda wszystkich pełnoletnich osób zamieszkujących ze mną, na pozostawanie przeze mnie we wskazanym przez sąd penitencjarny miejscu pobytu w wyznaczonym czasie oraz przeprowadzenie przez upoważniony podmiot dozoru czynności kontrolnych na miejscu pobytu, polegających na sprawdzeniu prawidłowości funkcjonowania elektronicznego urządzenia rejestrującego oraz nadajnika.

Ryki, dnia.....

Oświadczenie

W związku ze złożeniem przez wniosku do Sądu

(imię i nazwisko skazanego/ej)

Okręgowego o udzielenie zezwolenia na odbycie kary pozbawienia wolności w systemie dozoru elektronicznego, oświadczam (y), że zamieszkuję (my) wspólnie z wyżej wymienionym / ą

W.....
.....

(dokładny adres miejsca zamieszkania)

i wyrażam (y) zgodę na jego / jej* pozostawanie w tym miejscu w wyznaczonym czasie przez Sąd Okręgowy w Lublinie i na przeprowadzenie czynności kontrolnych przez upoważniony podmiot dozoru w miejscu pobytu celem sprawdzenia prawidłowości funkcjonowania elektronicznego urządzenia rejestrującego oraz nadajnika.

Pouczenie:

zgodnie z art. 43 h § 8 Ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny wykonawczy (Dz. U. poz. 557 z późniejszymi zmianami): „Cofnięcie zgody po wydaniu postanowienia o udzieleniu skazanemu zezwolenia na odbycie kary pozbawienia wolności w systemie dozoru elektronicznego jest nieskuteczne”.

Magdalena Piech – Radca Prawny/Doradca Obywatelski/Mediator

4. Zapomoga z tytułu urodzenia się żywego dziecka – Becikowe

Becikowe, tak potocznie nazwano jednorazową zapomogę z tytułu urodzenia się żywego dziecka. Wszelkie zasady przyznania becikowego określa ustawa o świadczeniach rodzinnych tj. ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 2020 r., poz. 111) a także Rozporządzenie Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 27 lipca 2017 r. w sprawie sposobu i trybu postępowania w sprawach o przyznanie świadczeń rodzinnych oraz zakresu informacji, jakie mają być zawarte we wniosku, zaświadczeniach i oświadczeniach o ustalenie prawa do świadczeń rodzinnych (Dz. U. poz. 1466).

Warto przypomnieć, iż od 1 listopada 2021 r. wysokość becikowego wynosi 1000,00 zł na jedno dziecko. Kwota ta będzie obowiązywała również w 2022 r. Nie zmieni się zatem w porównaniu do obecnej. W sytuacji gdy na świat przyjdą bliźniaki, to rodzice tych dzieci mogą zatem otrzymać 2000 zł (po 1000 zł na każde dziecko).

Becikowe przysługuje matce lub ojcu dziecka, opiekunowi prawnemu albo opiekunowi faktycznemu dziecka (opiekun faktyczny oznacza osobę faktycznie opiekującą się dzieckiem, jeżeli wystąpiła z wnioskiem do sądu rodzinnego o przysposobienie dziecka), jeżeli dochód rodziny w przeliczeniu na osobę nie przekracza kwoty 1.922,00 zł.

Jednak nasuwa się pytanie, kto otrzyma świadczenie, jeżeli rodzice nie mieszkają razem? Zgodnie z obowiązującymi przepisami, jeżeli dziecko nie pozostaje we wspólnym gospodarstwie domowym z obojgiem rodziców, świadczenia rodzinne wypłaca się temu z rodziców, pod którego opieką dziecko się znajduje. Należy podkreślić, iż otrzymanie świadczenia Becikowe jest uzależnione od spełnienia określonych warunków. Do niezbędnych warunków otrzymania tego świadczenia należy kryterium dochodowe oraz pozostawanie pod opieką medyczną w określonym terminie.

Zgodnie z przepisem art. 15b ust. 5 ustawy o świadczeniach rodzinnych zapomoga przysługuje, jeżeli kobieta pozostawała pod opieką medyczną nie później niż od 10 tygodnia ciąży do porodu. Pozostawanie pod opieką medyczną potwierdza się zaświadczeniem lekarskim lub zaświadczeniem wystawionym przez położną. Wymogu tego nie stosuje się do osób będących prawnymi lub faktycznymi opiekunami dziecka, a także do osób, które przysposobiły dziecko.

Warto podkreślić, iż powyższy przepis stwarzał dotychczas liczne problemy interpretacyjne. Z tego powodu sądy administracyjne często odwołują się do wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 22 listopada 2016 r., sygn. akt SK 2/16., którego treść brzmi: „Literalne brzmienie art. 15b ust. 5 u.ś.r. wskazywałoby na to, że warunek podlegania opiece medycznej nie później niż od 10 tygodnia ciąży należałoby traktować jako konieczny. Jednak Trybunał uznał, że wykładnia celowościowa przemawia za skorygowaniem tego wyniku wykładni językowej i uwzględnieniem obiektywnie względów uniemożliwiających badanie w okresie pierwszych 10 tygodni ciąży. Trybunał uznał, że art. 15b ust. 5 ustawy o świadczeniach rodzinnych – interpretowany w kontekście deklarowanych przez ustawodawcę celów wyrażonych w uzasadnieniu do projektu ustawy z dnia 6 grudnia 2008 r. o zmianie ustawy – Kodeks pracy oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2008 r. Nr 237, poz. 1654) oraz w świetle prawa do pomocy władz publicznych wyrażonego w art. 71 ust. 1 zdaniu drugim Konstytucji – powinien być rozumiany w ten sposób, że jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się żywego dziecka przysługuje także wówczas, gdy kobieta pozostawała pod opieką medyczną później

niż od 10 tygodnia ciąży, a opóźnienie to wynikało z przyczyn od niej niezależnych” – uznał Wojewódzki Sąd Administracyjny w Szczecinie w wyroku z dnia 15 kwietnia 2021 r. (II SA/Sz 948/20).

Ustawa o świadczeniach rodzinnych określa także przypadki, gdy becikowe nie przysługuje. Ma to miejsce wtedy, gdy członkowi rodziny przysługuje za granicą świadczenie z tytułu urodzenia dziecka, chyba że przepisy o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego lub dwustronne umowy o zabezpieczeniu społecznym stanowią inaczej. Natomiast w sytuacji gdy matka lub ojciec samotnie wychowują dziecko, to becikowe nie przysługuje, jeżeli osobie samotnie wychowującej dziecko nie zostało ustalone, na rzecz danego dziecka od jego rodzica, świadczenie alimentacyjne na podstawie tytułu wykonawczego pochodzącego lub zatwierdzonego przez sąd, chyba że:

- rodzice lub jedno z rodziców dziecka nie żyje,
- ojciec dziecka jest nieznanym,
- powództwo o ustalenie świadczenia alimentacyjnego od drugiego z rodziców zostało oddalone,
- sąd zobowiązał jedno z rodziców do ponoszenia całkowitych kosztów utrzymania dziecka i nie zobowiązał drugiego z rodziców do świadczenia alimentacyjnego na rzecz tego dziecka,
- dziecko, zgodnie z orzeczeniem sądu, jest pod opieką naprzemienną obojga rodziców sprawowaną w porównywalnych i powtarzających się okresach.

Należy także zaznaczyć, iż becikowe nie przysługuje wszystkim, mimo iż początkowo becikowe było przyznawane bez względu na kryterium dochodowe. Obecnie do otrzymania wsparcia konieczne jest spełnienie kryterium dochodu.

Dochód rodziny w przeliczeniu na osobę nie powinien przekraczać kwoty 1922,00 zł. Powyższe kryterium dochodowe będzie również obowiązywało od 1 listopada 2021 r., a zatem i w 2022 r.

Jak prawidłowo obliczyć dochód? Dochód oblicza organ, który przyznaje becikowe. Uwzględnia przy tym dochód członka rodziny osiągnięty w roku kalendarzowym poprzedzającym okres zasiłkowy. Brany jest również pod uwagę dochód utracony oraz uzyskany po tym czasie. Co to oznacza w praktyce?

W okresie zasiłkowym trwającym od 1 listopada 2021 r. do 31 października 2022 r. wykazuje się dochody za 2020 r., uwzględniając późniejsze zmiany. W kolejnym okresie zasiłkowym: od 1 listopada 2022 r. do 31 października 2023 r. wykazany zostanie dochód z 2021 r. i ewentualne dochody utracone bądź uzyskane.

Istotne jest, iż przepisy ustawy o świadczeniach rodzinnych wymieniają jako członka rodziny: małżonków, rodziców dzieci, opiekuna faktycznego dziecka oraz pozostające na utrzymaniu dzieci w wieku do ukończenia 25. roku życia, a także dziecko, które ukończyło 25 rok życia legitymujące się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności, jeżeli w związku z tą niepełnosprawnością przysługuje świadczenie pielęgnacyjne lub specjalny zasiłek opiekuńczy albo zasiłek dla opiekuna, o którym mowa w ustawie z dnia 4 kwietnia 2014 r. o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów.

Do członków rodziny nie zalicza się dziecka pozostającego pod opieką opiekuna prawnego, dziecka pozostającego w związku małżeńskim, a także pełnoletniego dziecka posiadającego własne dziecko.

Warto zaznaczyć, iż do rodziny zaliczamy również nowonarodzone dziecko, na które ma zostać przyznane świadczenie.

Należy pamiętać, iż wniosek o wypłatę becikowego trzeba złożyć w terminie 12 miesięcy od dnia narodzin dziecka. Gdy wniosek dotyczy dziecka objętego opieką prawną, opieką faktyczną albo dziecka przysposobionego, wniosek składa się w terminie 12 miesięcy od dnia objęcia dziecka opieką albo przysposobienia nie później niż do ukończenia przez dziecko 18. roku życia. Wniosek złożony po terminie organ pozostawi bez rozpoznania.

Przedmiotowy wniosek wraz z pozostałymi wymaganymi dokumentami składa się w urzędzie gminy lub miasta właściwym ze względu na miejsce zamieszkania. W urzędzie warto również dowiedzieć się jakie dokumenty należy dostarczyć w zależności od naszej konkretnej sytuacji. Możemy zostać poproszeni o napisanie oświadczenia, iż na to samo dziecko nie pobrano już becikowego. Wraz z postępującą obecnie cyfryzacją w wielu dziedzinach naszego życia, możliwe stało się złożenie wniosku o przyznanie becikowego online, za pomocą portalu Emp@tia (<https://empatia.mpips.gov.pl/>). Logowanie następuje przy użyciu profilu zaufanego lub podpisu kwalifikowanego. Jeżeli we wniosku online nie ma dodatkowych dokumentów, które są wymagane, należy je zeskanować i dołączyć jako załączniki. Przy wypełnianiu dokumentów wnioskodawca potrzebuje danych członków rodziny (w tym PESEL), adresu e-mail czy numeru konta bankowego, na które ma być wpłacone świadczenie. Do wniosku dołącza się też wspomniane wcześniej zaświadczenie lekarskie. Pozostałe dokumenty zależą od konkretnej sytuacji. Mogą to być np. karta pobytu w przypadku cudzoziemca czy dokumenty potwierdzające uzyskanie bądź utratę dochodu.

Po złożeniu wniosku, dany organ rozpatruje sprawę w ciągu miesiąca od złożenia wniosku. W przypadku spraw szczególnie skomplikowanych powinien to zrobić w ciągu 2 miesięcy od dnia wszczęcia postępowania.

Magdalena Piech – Radca Prawny/Doradca Obywatelski/Mediator

5. Wydziedziczenie-kiedy jest możliwe i na czym w rzeczywistości polega?

Wydziedziczenie jest jedną z instytucji prawa spadkowego, a jego zasady zostały określone w kodeksie cywilnym w art. 1008 : Spadkodawca może w testamencie pozbawić zstępnych, małżonka i rodziców zachowku (wydziedziczenie), jeżeli uprawniony do zachowku:

- 1) wbrew woli spadkodawcy postępuje uporczywie w sposób sprzeczny z zasadami współżycia społecznego;
- 2) dopuścił się względem spadkodawcy albo jednej z najbliższych mu osób umyślnego przestępstwa przeciwko życiu, zdrowiu lub wolności albo rażącej obrazie czci;
- 3) uporczywie nie dopełnia względem spadkodawcy obowiązków rodzinnych.

Zatem instytucja wydziedziczenia polega na pozbawieniu (w testamencie) określonych członków rodziny zachowku, a co to oznacza w praktyce?

Otóż w testamencie spadkodawca może rozporządzić swoim majątkiem według własnej woli. Może się zdarzyć, iż w ten sposób do dziedziczenia nie zostaną powołani członkowie najbliższej rodziny. Właśnie dla nich przewidziana została ta instytucja. Zachówek należy się zstępny, małżonkowi oraz rodzicom spadkodawcy, którzy byliby powołani do spadku z ustawy. Zachówek wynosi połowę wartości udziału spadkowego, który przypadłby osobie uprawnionej przy dziedziczeniu ustawowym. Gdy uprawniony jest trwale niezdolny do pracy albo jeżeli zstępny uprawniony jest małoletni, zachówek wynosi dwie trzecie wartości takiego udziału.

Należy pamiętać, iż przy ustalaniu udziału spadkowego stanowiącego podstawę do obliczania zachowku uwzględnia się także spadkobierców niegodnych oraz spadkobierców, którzy spadek odrzucili. Nie uwzględnia się jednak spadkobierców, którzy zrzekli się dziedziczenia albo zostali wydziedziczeni. Wskutek wydziedziczenia osoby uprawnione do zachowku zostaną go pozbawione. Może mieć to miejsce jedynie po spełnieniu określonych warunków.

Spadkodawca może w testamencie pozbawić zachowku następujących krewnych:

- zstępnych
- małżonka
- rodziców

Zstępni to potomkowie spadkodawcy tacy jak dzieci, wnuki, prawnuki etc.

W tym miejscu należy wskazać, iż w testamencie konieczne jest określenie przyczyn wydziedziczenia. Zatem wydziedziczenie jest możliwe wtedy gdy osoba, która ma zostać wydziedziczona, wbrew woli spadkodawcy postępuje uporczywie w sposób sprzeczny z zasadami współżycia społecznego. Innym powodem jest dopuszczenie się względem spadkodawcy albo jednej z najbliższych mu osób umyślnego przestępstwa przeciwko życiu, zdrowiu lub wolności albo rażącej obrazie czci. Wydziedziczenie może mieć również miejsce, gdy uprawniony do zachowku uporczywie nie dopełnia względem spadkodawcy obowiązków rodzinnych. Uprawniony do zachowku może

zostać wydziedziczony, jeżeli uporczywie nie dopełnia względem spadkodawcy obowiązków rodzinnych (art. 1008 pkt 3). Pojęcie obowiązków rodzinnych może być interpretowane szeroko. Do kategorii tej można zaliczyć zarówno obowiązki wynikające z przepisów prawa (np. obowiązek alimentacyjny, obowiązki wynikające z art. 23 k.r.o.), jak i powinności czysto społeczne lub moralne (np. obowiązek opieki nad osobą starszą czy chorą). Niedopełnianie obowiązków rodzinnych musi cechować się uporczywością, a więc pewną powtarzalnością lub stałością. Powodem wydziedziczenia może też być postępowanie sprzeczne z zasadami współżycia społecznego. Takie przesłanką są przede wszystkim wszelkiego rodzaju nałogi spadkobiercy (alkoholizm, narkotyki, hazard), utrzymywania się z działalności przestępczej, ale też np. wstąpienie do sekty.

Poniżej przykłady wydziedziczenia z orzecznictwa:

„Uporczywe niedopełnianie obowiązków rodzinnych względem spadkodawcy zakłada niewątpliwie, z jednej strony, długotrwałość, ciągłość nagannego postępowania lub powtarzalność czynności składających się na to postępowania, a z drugiej - jak się trafnie podkreśla w piśmiennictwie - także umyślność tego postępowania (złą wolę po stronie osoby naruszającej obowiązki rodzinne). Do typowych przykładów niedopełniania obowiązków rodzinnych względem spadkodawcy zalicza się w szczególności brak zainteresowania spadkodawcą chorym lub potrzebującym pomocy ze względu na swój wiek” – uznał Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 23 marca 2018 r. (I CSK 424/17).

„Jeśli - co w praktyce częste - ktoś zrywa kontakty z rodziną, nie może później wydziedziczyć z powodu braku więzów. Zgodnie z zasadą nemo turpitudinem suam allegans auditur, ten kto zawinił zerwanie więzów rodzinnych, nie może ze swej niegodziwości wywodzić korzystnych dla siebie skutków prawnych. W szczególności niewykonywanie obowiązków rodzinnych nie będzie miało miejsca w sytuacji uchylania się spadkodawcy od przyjęcia zaoferowanej pomocy, a także w braku jego koniecznej współpracy lub przy odmowie przyjmowania pomocy” – stwierdził Sąd Apelacyjny w Poznaniu w wyroku z dnia 5 kwietnia 2018 r. (I ACa 1095/17).

Istotne jest, że w sytuacji gdy spadkodawca przebaczył osobie uprawnionej do zachowku, to nie może jej wydziedziczyć. Jeżeli w chwili przebaczenia spadkodawca nie miał zdolności do czynności prawnych, to przebaczenie jest skuteczne, gdy nastąpiło z dostatecznym rozeznaniem.

Zgodnie z przepisami kodeksu cywilnego zstępni wydziedziczonych zstępnego są uprawnieni do zachowku, chociażby przeżył on spadkodawcę.

„Przebaczenie przez spadkodawcę uprawnionemu do zachowku może nastąpić także po wydziedziczeniu go w testamencie i do swej skuteczności nie wymaga zachowania formy testamentowej” (uchwała Sądu Najwyższego z dnia 19 października 2018 r., III CZP 37/18).

Podsumowując: aby wydziedziczenie było skuteczne, muszą być zachowane następujące przesłanki: wydziedziczyć można tylko przez oświadczenie złożone w testamencie (art. 1008 k.c.), przyczyna wydziedziczenia powinna wynikać z treści testamentu (art. 1009 k.c.), można wydziedziczyć tylko z przyczyn określonych w art. 1008 k.c. Jednakże mimo istnienia tych przesłanek spadkodawca nie może wydziedziczyć uprawnionego do zachowku, jeżeli mu przebaczył (art. 1010 k.c.).

Przez skuteczne wydziedziczenie uprawniony zostaje pozbawiony należnego zachowku. Jednakże zstępni wydziedziczonego zstępnego są uprawnieni do zachowku, chociażby przeżył on spadkodawcę (art. 1011 k.c.). Testator więc powinien mieć świadomość treści art. 1011 k.c. Z punktu widzenia praktyki notarialnej podkreślenia wymaga, że przyczyna wydziedziczenia powinna być w sposób wyraźny określona w testamencie .

Sąd Najwyższy wyraził pogląd, że dopuszczalne jest całkowite pozbawienie prawa do zachowku w wyniku zastosowania art. 5 k.c., odnoszonego do samej postawy uprawnionego względem zobowiązanego z tytułu zachowku, a przy tym ze względu na taką postawę występującą w przeszłości (por. postanowienie SN z 11 lipca 2012 r., I CSK 75/12, LEX nr 1311040).

Zatem, zgodnie z powszechnie przyjętym znaczeniem tego słowa - wydziedziczenie skutkuje nie tylko pozbawieniem prawa do zachowku, ale także wyłączeniem spadkobiercy od dziedziczenia.

Poniżej:

Wzór testamentu obejmujący wydziedziczenie

Repertorium A nr.....

AKT NOTARIALNY

Dnia(dnia) przed Teresą Nowak, notariuszem w Warszawie, w kancelarii notarialnej w budynku numer 20 (dwadzieścia) przy ulicy Stawowej w Warszawie stawiła się: -----Krystyna Jabłońska, córka Janusza i Marii (PESEL 41022088888), urodzona w Tuplicach, -----zamieszkała 02-987 Warszawa, ul. Stara 25 m.10. -----
Tożsamość stawającej notariusz ustaliła na podstawie dowodu osobistego ADB 456356 ważnego do dnia

-----TESTAMENT§1.Krystyna Jabłońska oświadcza, że do całości spadku powołuje w udziałach po 1/2 (jednej drugiej) części dzieci: -----

-----1)syna Andrzeja Jabłońskiego, syna Waława i Krystyny, urodzonego dniaw Warszawie, PESEL 58119999999, -----

-----2)córkę Elżbietę Wiśniewską, córkę Waława i Krystyny, urodzoną dniaw Warszawie, PESEL 59101688888. -----

-----§2.Krystyna Jabłońska oświadcza, że wydziedzicza syna Xawerego Vincenta Pijajko, syna Waława i Krystyny, urodzonego dnia, PESEL 61051688888, ponieważ syn ten od 20(dwudziestu) lat nie utrzymuje z nią żadnych kontaktów, ponadto nie pomaga w chorobie; nie udziela żadnej pomocy; nie wykazuje żadnego zainteresowania jej stanem zdrowia, mimo jej choroby nowotworowej; w trakcie prób nawiązywania kontaktów telefonicznych

dopuszczał się używania względem niej słów obelżywych i wulgarnych.-----

§3. Notariusz poinformowała stawającą o treści uchwały Krajowej Rady Notarialnej nr VII/46/2011 z dnia, po czym Krystyna Jabłońska oświadcza, że żąda zarejestrowania tego testamentu w Notarialnym Rejestrze Testamentów. Ponadto notariusz poinformowała o skutkach wydziedziczenia. ----

-----§4. Pobrano: -----

-----takbę notarialną na podstawie §8 pkt4 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 czerwca 2004r. w sprawie maksymalnych stawek taksy notarialnej (Dz. U. z 2020 r. poz. 1473) w kwocie -----

-----150,00zł (sto pięćdziesiąt złotych), -----

-----23% VAT-u na podstawie art.41 ust.1 wzw. zart.146a pkt1 ustawy z dnia 11 marca 2004r. o podatku od towarów i usług (Dz. U. z 2021 r. poz. 685) w kwocie -----34,50zł (trzydzieści cztery złote pięćdziesiąt groszy). -----

-----Powyższe opłaty nie obejmują kosztów wypisów tego aktu, które wraz z podstawą prawną ich pobrania zostaną podane na każdym z nich. ---

-----Akt ten został odczytany, przyjęty i podpisany. Krystyna Jabłońska Teresa Nowak –notariusz

Magdalena Piech – Radca Prawny/Doradca Obywatelski/Mediator

6. Otrzymanie nieruchomości w spadku

Stan prawny nieruchomości, która znajduje się w spadku zawsze wymaga uregulowania. Uzyskanie aktu poświadczenia dziedziczenia (u notariusza) lub postanowienia o stwierdzeniu nabycia spadku (w sądzie) nie kończy jednak obowiązków spadkobiercy. Należy pamiętać, iż spadkodawca powinien uregulować podatek od spadków i darowizn, a niekiedy również od sprzedaży odziedziczonej nieruchomości.

Oznacza to w praktyce , że po śmierci bliskiej nam osoby lub nawet kogoś z dalszej rodziny, nierzadko pojawiają się problemy z pozostawionym majątkiem, w szczególności jeśli dotyczy to nieruchomości (domu lub mieszkania czy też samego gruntu). Dla spadkobiercy pojawia się wówczas wiele niewiadomych dotyczących dziedziczenia, zwłaszcza w sytuacji, gdy zmarły nie pozostawił testamentu.

Należy zaznaczyć, że zawsze stan prawny nieruchomości znajdującej się w spadku wymaga uregulowania. W sytuacji, gdy postawa spadkobiercy jest bierna to może to doprowadzić do sytuacji, w której ograniczone będzie jego uprawnienie do rozporządzania nieruchomością. Zatem co należy zrobić, gdy otrzymaliśmy w spadku nieruchomość?

Przede wszystkim należy uwzględnić kolejność dziedziczenia. Po śmierci któregoś z rodziców w pierwszej kolejności powołane są z ustawy do spadku jego dzieci oraz małżonek. Dziedziczą oni w częściach równych, przy czym część przypadająca małżonkowi nie może być mniejsza niż 1/4 całości spadku. Należy jednak pamiętać, że w sytuacji, gdy przed śmiercią małżonka w jego małżeństwie obowiązywał ustrój wspólności majątkowej małżeńskiej - to żyjący małżonek zachowa własny udział w majątku wspólnym w wysokości 1/2 , natomiast dziedziczeniu ustawowemu (zgodnie z powyższymi zasadami) podlegać będzie udział przypadający zmarłemu małżonkowi, również w wysokości 1/2 (w założeniu, że udziały małżonków w majątku wspólnym były równe).

Przykład: jeżeli spadkodawca pozostawał w małżeństwie i miał dwójkę dzieci, to po jego śmierci nieruchomość wchodząca w skład majątku wspólnego zyska następujących właścicieli w częściach ułamkowych: żyjący małżonek 4/6 udziału oraz dzieci po 1/6 udziału.

- W przypadku braku dzieci spadkodawcy, powołani są do spadku z ustawy są jego małżonek oraz rodzice;
- Jeżeli jedno z rodziców spadkodawcy nie dożyło otwarcia spadku, udział spadkowy, który by mu przypadął, przypada rodzeństwu spadkodawcy w częściach równych.

Powyższe wyjaśnienia są przedstawieniem dziedziczenia ustawowego w dużym skrócie. Warto pamiętać, że w danych okolicznościach spadkobierca w spadku uzyskać może ułamkową część prawa własności nieruchomości, nie natomiast pełne do niej prawo.

Należy przypomnieć, iż aby ustalić krąg spadkobierców możemy wybrać jeden z dwóch sposobów przedstawionych poniżej:

1. Szybszym i łatwiejszym sposobem jest udanie się wszystkich potencjalnych spadkobierców do notariusza, który zgodnie z regułami prawa spadkowego sporządzi akt poświadczenia dziedziczenia. W takim dokumencie szczegółowo zostaną wskazane udziały poszczególnych

spadkobierców w spadku. Forma ta występuje w obrocie prawnym od 01 marca 2009 r. Warto jednak pamiętać, że w kancelarii notarialnej stawić się muszą jednocześnie wszyscy spadkobiercy i muszą być oni zgodni co do sposobu dziedziczenia oraz wysokości przypadających udziałów w spadku. Powinni oni posiadać swoje dowody osobiste oraz stosowne akta stanu cywilnego. Koszt sporządzenia aktu poświadczenia dziedziczenia u notariusza to wydatek 50 zł bez względu na wartość spadku, oraz dodatkowo 100 zł za sporządzenie protokołu poprzedzającego wydanie aktu poświadczenia. Informacje o sporządzonym akcie poświadczenia dziedziczenia zamieszcza się w rejestrze prowadzonym przez Krajową Radę Notarialną. Akt taki spełnia ma taką samą moc jak postanowienie sądu o stwierdzeniu nabycia spadku.

2. Alternatywą dla aktu poświadczenia dziedziczenia jest sądowe stwierdzenie nabycia spadku, poprzedzone stosownym postępowaniem spadkowym. Droga ta najczęściej jest wybierana w sytuacji, gdy występuje konflikt między spadkobiercami co do kręgu spadkobierców bądź wysokości przypadających udziałów, lub też gdy spadkobiercy są nieznani. Wówczas to sąd, w drodze postępowania nieprocesowego, ustala krąg spadkobierców oraz określa przypadające im udziały w spadku.

Koszty sądowego postępowania spadkowego obejmują opłatę stałą w kwocie 100 złotych pobieraną od wniosku o stwierdzenie nabycia spadku. Dodatkowo od niedawna zapłacimy także opłatę w wysokości 5 złotych za wpis do Rejestru Spadkowego.

Poprzez uzyskanie aktu poświadczenia dziedziczenia bądź postanowienia o stwierdzeniu nabycia spadku, spadkobierca jest zobowiązany do kolejnych czynności w sprawie. Jeżeli w skład spadku wchodzi nieruchomość, zmianę właściciela należy wpisać do księgi wieczystej. W tym celu spadkobierca powinien złożyć stosowny wniosek o wpis prawa własności do księgi wieczystej. Wniosek taki składa się na specjalnym formularzu („KW-wpis”), podlega on opłacie stałej w wysokości 200 zł.

Właściciel, którego prawo własności nieruchomości zostało wpisane do księgi wieczystej, korzysta z instytucji zwanej rękojmią wiary publicznej ksiąg wieczystych.

W sytuacji gdy spadkobierca zwleka z ujawnieniem swojego prawa własności w księdze wieczystej, musi liczyć się z pewnymi konsekwencjami. Sądy spadku oraz notariusze sporządzający akty poświadczenia dziedziczenia zawiadamiają sąd właściwy do prowadzenia księgi wieczystej o każdej zmianie właściciela nieruchomości, dla której założona jest księga wieczysta. W razie otrzymania zawiadomienia, sąd z urzędu dokonuje wpisu ostrzeżenia, że stan prawny nieruchomości ujawniony w księdze wieczystej stał się niezgodny z rzeczywistym stanem prawnym. Zawiadomienie o wpisie ostrzeżenia zawiera pouczenie o obowiązku złożenia wniosku o ujawnienie prawa własności w terminie miesiąca od daty doręczenia zawiadomienia. Sąd może wymierzyć opieszalemu właścicielowi grzywnę w wysokości od 500 do 10 000 zł w celu spowodowania ujawnienia prawa własności. W razie ujawnienia prawa własności nieruchomości, grzywny nieuiszczone mogą być umorzone w całości lub części.

Warto zaznaczyć, iż należy także pamiętać o opłaceniu podatku od spadków i darowizn, uwzględniającego wartość odziedziczonej nieruchomości. W określonych w ustawie przypadkach (art. 16 ustawy o podatku od spadków i darowizn) skorzystać można z ulgi mieszkaniowej polegającej na tym, że w przypadku nabycia własności (współwłasności) budynku mieszkalnego lub lokalu mieszkalnego stanowiącego odrębną nieruchomość, spółdzielczego własnościowego prawa do lokalu mieszkalnego lub udziału w takim prawie, spółdzielczego prawa do domu jednorodzinnego albo udziału w takim prawie w drodze dziedziczenia - nie wlicza się do podstawy opodatkowania ich

czystej wartości do łącznej wysokości nieprzekraczającej 110 m² powierzchni użytkowej budynku lub lokalu. W przypadku nabycia części (udziału) budynku mieszkalnego lub lokalu albo udziału w spółdzielczym prawie do budynku mieszkalnego lub lokalu ulga przysługuje stosownie do wielkości udziału.

Przepisy podatkowe, które obowiązują od dnia 1 stycznia 2019 r. przewidują, iż odziedziczoną nieruchomością można sprzedać bez konieczności zapłaty podatku dochodowego, jeżeli upłynęło 5 lat, liczonych od daty jej nabycia przez spadkodawcę.

Wcześniej sprzedaż odziedziczonych nieruchomości (ich części lub udziału w nieruchomości) przed upływem 5 lat od ich odziedziczenia przez spadkobiercę zawsze wiązała się z obowiązkiem zapłaty podatku

Różnica pomiędzy obydwojema wyżej przywołanymi stanami prawnymi polega zatem na tym, że obecnie spadkobierca może sprzedać nieruchomość bez obowiązku zapłaty podatku dochodowego od razu po jej odziedziczeniu, jeżeli zmarły spadkodawca nabył nieruchomość na co najmniej 5 lat przed swoją śmiercią. Jeżeli spadkodawca nabył nieruchomość na 3 lata przed śmiercią, spadkobierca, aby nie zapłacić podatku dochodowego, musi powstrzymać się z jej sprzedażą jeszcze przez dwa lata od chwili śmierci spadkodawcy.

Podsumowując, otrzymanie nieruchomości w spadku wymaga od spadkobiercy należytej dbałości związanej z uregulowaniem jej stanu prawnego. Co istotne należy pamiętać, że spadkobiercę obciąża obowiązek uiszczania opłat eksploatacyjnych związanych z utrzymaniem lokalu, w tym należnego czynszu, począwszy od chwili śmierci spadkodawcy. Obowiązku tego nie eliminuje nieujawnienie prawa własności w księdze wieczystej nieruchomości, ponieważ spadek jest nabywany w mocy prawa z chwilą śmierci spadkodawcy.

Magdalena Piech – Radca Prawny/Doradca Obywatelski/Mediator

7. Użyczenie

Instytucję umowy użyczenia uregulowano w ustawie kodeks cywilny. Zgodnie z przepisem art. 710 tej ustawy, przez umowę użyczenia użyczający zobowiązuje się zezwolić biorącemu, przez czas oznaczony lub nieoznaczony, na bezpłatne używanie oddanej mu w tym celu rzeczy. Umowa użyczenia, podobnie jak umowa najmu, dzierżawy czy leasingu umożliwia skorzystanie z cudzej rzeczy lub prawa. Przepisy kodeksu cywilnego regulują powyższe umowy, na podstawie to których umów dochodzi do korzystania z rzeczy stanowiącej cudzą własność.

Umowa użyczenia jest w jakiś sposób podobna do umowy darowizny, ponieważ dochodzi tu do nieodpłatnego przeniesienia własności rzeczy lub prawa na inną osobę. Obdarowany może zatem korzystać z cudzej rzeczy nieodpłatnie, ponieważ staje się jej właścicielem. Różnica między umową darowizny a użyczenia jest jednak zasadnicza, gdyż skutek w umowie użyczenia jest tylko czasowy.

Należy zaznaczyć, iż umowę użyczenia można zawrzeć w dowolnej formie: w zwykłej formie pisemnej, formie dokumentowej (np. poprzez email, czy sms), w formie ustnej, a nawet w sposób dorozumiany (poprzez udostępnienie rzeczy do korzystania i brak domagania się zapłaty wynagrodzenia za korzystanie z tej rzeczy). Jeżeli zaś chodzi o okres obowiązywania umowy użyczenia, to może być ona zawarta na czas określony lub czas nieokreślony. Umowa użyczenia zawarta na czas określony wygasa po upływie terminu końcowego przewidzianego w umowie. W sytuacji zawarcia **umowy użyczenia na czas nieokreślony** ważne jest aby dokładnie określić terminy wypowiedzenia bezpośrednio w treści tej umowy. W przypadku braku określenia tych terminów należy zastosować przepis art. 365.1 kodeksu cywilnego, który przewiduje, że zobowiązanie bezterminowe o charakterze ciągłym wygasa niezwłocznie po wypowiedzeniu, jeżeli nie zostały przewidziane odpowiednie postanowienia umowne, a przepisy ustawowe takich terminów wypowiedzenia nie przewidują.

Nadto umowa użyczenia zawarta na czas nieokreślony wygasa w przypadku gdy biorący w użyczenie uczynił z rzeczy **użytek odpowiadający umowie**, czyli użył rzecz w uzgodnionym celu i w związku z czym nie jest ona dłużej potrzebna. Jako przykład może być sytuacja, w której ktoś wyciął drzewa piłą spalinową użyczoną mu na czas wycinki drzew. Przepis art. 716 kodeksu cywilnego daje prawo użyczającemu żądania niezwłocznego zwrotu rzeczy jeżeli biorący używa rzeczy w sposób sprzeczny z umową albo z właściwościami lub z przeznaczeniem rzeczy, jeżeli powierza rzecz innej osobie nie będąc do tego upoważniony przez umowę ani zmuszony przez okoliczności, albo jeżeli rzecz stanie się potrzebna użyczającemu z powodów nieprzewidzianych w chwili zawarcia umowy. Prawo to ma użyczający zarówno w przypadku użyczenia na czas określony, jak i nieokreślony.

Należy podkreślić, iż w przypadku umowy użyczenia biorący w używanie ma szereg praw i obowiązków. Przede wszystkim ma on prawo do bezpłatnego używania rzeczy oddanej mu przez użyczającego przez oznaczony lub nieoznaczony czas oraz oczekiwania na naprawienie szkody wyrządzonej przez użyczającego przez niezawiadomienie o wadach rzeczy użyczonej. Do obowiązków biorącego w używanie należy natomiast:

- używanie rzeczy w sposób odpowiadający jej właściwościom i przeznaczeniu;
- uzyskanie zgody użyczającego na oddanie rzeczy do używania osobie trzeciej
- ponoszenie zwykłych kosztów utrzymania rzeczy
- ponoszenie odpowiedzialności za przypadkową utratę lub uszkodzenie rzeczy
- zwrócenie rzeczy użyczającemu w niepogorszonym stanie po zakończeniu umowy

Przy umowie użyczenia strony umowy mają możliwość uzgodnić określony sposób korzystanie z rzeczy użyczonej. Jeżeli natomiast w umowie brak jest takiego szczegółowego uzgodnienia to biorący w użyczenie powinien używać rzeczy **zgodnie z jej przeznaczeniem i właściwościami**. Biorący w użyczenie nie może także bez zgody użyczającego powierzyć tej rzeczy osobie trzeciej lub oddać jej do używania osobie trzeciej. Umowa użyczenia może też precyzyjnie określać w jaki sposób można korzystać z użyczonej rzeczy, a w jaki sposób nie można tego robić. W umowie użyczenia można zawrzeć zapis, dotyczący wyrażenia zgody przez użyczającego na oddanie rzeczy do używania osobie trzeciej. Taki zapis można również dodać w późniejszym czasie lub wyrazić na to zgodę w dowolnej formie. Należy jednak pamiętać, iż wyrażenie takiej zgody powinno ze względów bezpieczeństwa zostać utrwalone i mieć formę pisemną lub dokumentową. Podkreślić należy, iż w sytuacji naruszenia powyższego obowiązku możliwe jest wypowiedzenie użyczenia przez użyczającego i żądanie natychmiastowego zwrotu rzeczy objętej tą umową. Biorący w użyczenie ponosi zwykłe koszty utrzymania przedmiotu użyczenia. Te koszty to np: koszty związane z **konserwacją przedmiotu użyczenia, drobne naprawy i remonty**, czy też koszty związane z używaniem lokalu. Należy jednak podkreślić, iż umowa użyczenia może przewidywać w tym zakresie dowolne rozwiązania – zarówno zwalniać biorącego w używanie od wszelkich kosztów związanych z korzystaniem z tej rzeczy (zwykłe koszty będzie zatem ponosił użyczający), jak i nakładać na niego dodatkowe obowiązki (przy czym nie może nakładać na niego obowiązku zapłaty wynagrodzenia za korzystanie z rzeczy – nie będzie to wtedy już umowa użyczenia).

Biorący w używanie ponosi odpowiedzialność za przypadkową utratę lub uszkodzenie użyczonej rzeczy jeżeli używa tej rzeczy w sposób sprzeczny z umową albo z właściwościami lub z przeznaczeniem rzeczy lub nie będąc do tego upoważniony przez umowę, ani zmuszony przez okoliczności powierza rzecz innej osobie, a rzecz nie uległaby utracie lub uszkodzeniu, gdyby jej używał w sposób właściwy albo gdyby ją zachował u siebie. W sytuacji gdy kilka osób wzięło rzecz do używania, to odpowiadają oni solidarnie za szkodę związaną z utratą lub uszkodzeniem rzeczy.

Gdy umowa użyczenia ulegnie zakończeniu to obowiązkiem biorącego w używanie jest zwrot rzeczy w niepogorszonym stanie. Powinien on uczynić to niezwłocznie, chyba że umowa przewiduje inaczej. Biorący w używanie nie ponosi jednak odpowiedzialności za zużycie rzeczy, które jest następstwem prawidłowego używania. Jeżeli użyczona rzecz została oddana w gorszym stanie, użyczający może domagać się zapłaty odszkodowania albo przywrócenia tej rzeczy do odpowiedniego stanu.

Charakteryzując umowę użyczenia należy również podkreślić, iż użyczający posiada zarówno prawa jak i jest obciążony obowiązkami wynikającymi z umowy użyczenia. Podstawowe prawa użyczającego to:

- ✓ wyrażenie zgody na powierzenie lub oddanie rzeczy do korzystania innej osobie
- ✓ żądanie zwrotu rzeczy, jeśli biorący w używanie używa jej w sposób sprzeczny z umową, właściwościami lub przeznaczeniem, powierza ją innej osobie nie będąc do tego upoważniony przez umowę ani zmuszony przez okoliczności, albo jeśli rzecz stanie się użyczającemu potrzebna z powodów nieprzewidzianych w momencie zawarcia umowy
- ✓ zwrot rzeczy w niepogorszonym stanie po zakończeniu umowy użyczenia

Jeżeli zaś chodzi o obowiązki wynikające z umowy użyczenia, to użyczający powinien:

- ✓ zezwolić biorącemu do używania na bezpłatne używanie oddanej mu w tym celu rzeczy przez okres obowiązywania umowy
- ✓ -naprawić szkodę, którą wyrządził biorącemu do używania przez to, że wiedząc o wadach

oddanej rzeczy nie zawiadomił go o nich

Dający w użyczenie powinien wydać rzecz stanowiącą przedmiot umowy.

W sytuacji gdy rzecz użyczona ma wady, użyczający obowiązany jest do naprawienia szkody wyrządzonej biorącemu przez to, że **wiedząc o wadach nie zawiadomił go o nich**. Wynika to wprost z przepisu art 711 kodeksu cywilnego. Jednak przedmiotowego przepisu nie stosuje się, gdy biorący mógł wadę z łatwością zauważyć. Oznacza to, że w sytuacji gdy użyczający nie wiedział o wadach (wady te były wadami ukrytymi – w pewnym uproszczeniu niemożliwymi do stwierdzenia w zwykłych okolicznościach na pierwszy rzut oka), obowiązek zapłaty odszkodowania nie powstanie.

Dokonując charakterystyki umowy użyczenia warto jeszcze podkreślić, iż roszczenia z umowy użyczenia przedawniają się w dość krótkim okresie – 1 roku. Czas ten liczony jest od dnia zwrotu użyczonej rzeczy. Zgodnie z przepisem art. 719 kodeksu cywilnego roszczenie użyczającego przeciwko biorącemu do używania o naprawienie szkody za uszkodzenie lub pogorszenie rzeczy, jak również roszczenia biorącego do używania przeciwko użyczającemu o zwrot nakładów na rzecz oraz o naprawienie szkody poniesionej wskutek wad rzeczy przedawniają się z upływem roku od dnia zwrotu rzeczy.

Poniżej przykładowy wzór umowy użyczenia.

Umowa użyczenia

Zawarta w dniu pomiędzy.....

.....
legitymującym się dowodem osobistym seria.....nr.....wydanym
przez, zamieszkałym
w, zwanym w treści umowy
„Użyczającym”, a, legitymującym się dowodem osobistym
seria.....nr.....wydanym przez,
....., zamieszkałym w.....
.....zwanym w treści umowy „Biorącym do używania”,
o następującej treści:

1. §

1. Przedmiotem użyczenia jest, zwany w dalszej części umowy „przedmiotem”, którego Użyczający jest właścicielem.

2. Przedmiot użyczenia jest w dobrym stanie technicznym, ma sprawne wszystkie instalacje i urządzenia.

2.§

Użyczający użycza i daje w bezpłatne użytkowanie Biorącemu do używania „przedmiot” na okres od dnia.....do dnia.....Po upływie powyższego terminu Biorący do używania zobowiązuje się zwrócić „przedmiot” bez wezwań i w stanie nie pogorszonym.

3. §

Biorący do używania potwierdza odbiór „przedmiotu”.

4. §

Biorący do używania zapewnia, że będzie używał „przedmiotu” zgodnie z przeznaczeniem i nie odda go do użytkowania osobie trzeciej.

5. §

Wszelkie koszty z tytułu korzystania z „przedmiotu” przez cały czas trwania umowy poniesie Biorący do używania.

6. §

Biorący do używania zobowiązuje się do dokonywania wszelkich napraw, jakie okażą się konieczne w czasie trwania umowy.

7. §

Umowa zostaje sporządzona w jednostronnych egzemplarzach po dla każdej ze stron.

8. §

Wszelkie zmiany i uzupełnienia mogą nastąpić tylko na piśmie.

.....
(Użyczający)

.....
(Biorący do używania)

Magdalena Piech – Radca Prawny/Doradca Obywatelski/Mediator